

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Postboks 4773 Nydalen
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Besøksadresse:
Nydalen allé 35

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 25/01738-2
Dato: 12. august 2025

Innspill til høring - forslag til endringer i utlendingsloven § 107 og forslag til ny utlendingsinternatforskrift

Høringsforslaget

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat av 31. mars 2025 hvor fristen for å sende inn høringssvar er 15. august 2025.

Departementet har foreslått endringer i utlendingsloven § 107 og forslag til ny utlendingsinternatforskrift.

I høringsnotatets kapittel 1 fremgår det at det overordnede formålet med forslagene er å få et oppdatert og tydelig regelverk for internertes rettigheter ved Politiets utlendingsinternat. Forslagene er tilsvarende ment å klargjøre politiets adgang til å iverksette tiltak som begrenser de internertes rettigheter, og da særlig grunnlaget for å iverksette mer generelle kontroll- og sikkerhetstiltak som ikke er begrunnet i individuelle forhold.

Politiets utlendingsinternat er et lukket internat for utlendinger som enten er besluttet pågrepet av politiet eller er i kjennelse fra domstolen er besluttet internert, jf. utlendingsloven §106, jf. § 107 første ledd. Formålet med frihetsberøvelsen er å sikre uttransportering av utlendinger som ikke har lovlig opphold og/eller å avklare identitet i saker hvor utlendingen ikke samarbeider med myndighetene.

Internering i PSTs saker etter utlendingsloven kapittel 14

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har som oppgave å forebygge og etterforske alvorlig kriminalitet mot nasjonens sikkerhet, herunder ulovlig etterretning, sabotasje, terrorisme og ekstremisme.

Som ledd i PSTs forebyggende virksomhet, kan PST anmode utlendingsmyndighetene om å fatte vedtak om avslag eller tilbakekall av oppholdstillatelse, bortvisning og utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, jf. utlendingsloven kapittel 14.

Når PST oppretter sak om for eksempel utvisning i medhold av utl. kap.14, er dette saker som har høy prioritet hos oss og hvor vi har en alvorlig bekymring knyttet til trusselen

utlendingen utgjør mot rikets sikkerhet. I de fleste tilfellene er dette terror-relaterte saker, men det gjelder også saker knyttet til ulovlig etterretning.

Når det foreligger vedtak etter kap. 14, eller når slik sak er under behandling, jf. utl. § 99 andre ledd, vil det som oftest være nødvendig med internering ved *Politiets utlendingsinternat for å få iverksatt* vedtaket. I slike saker vil unndragelsesfaren vurderes som stor, jf. utl. § 106 d. Høyt prioriterte objekter hos PST, har i kortere eller lengre perioder vært internert ved *Politiets utlendingsinternat*. Vi opplever å ha et svært godt samarbeid med *Politiets utlendingsenhet*. PSTs saker kan være av svært ulik karakter, men har til felles at utlendingen vurderes å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

Ved internering i våre saker, er det for PST viktig at sikkerhetsperspektivet ivaretas under oppholdet. På grunn av sakens alvorlige karakter, vil det som oftest være grunnlag for særskilte individuelle restriksjoner overfor utlendingen i medhold av utlendingsloven § 107. Dette på grunn av f.eks. fare for rømning, fare for radikaliseringsvirksomhet eller terrorplanlegging, fare for at gjenstander kan smugles ut eller inn av internatet eller flyktningspionasje overfor andre internerte. Det er samtidig, etter vår oppfatning, viktig at politiet har tilstrekkelig adgang til å iverksette nødvendige kontroll- og sikkerhetstiltak på internatet av mer generell karakter. Dette fordi de internerte i utgangspunktet skal kunne bevege seg fritt på internatets område og gis mulighet til fellesskap med andre utlendinger på avdelingen. Individuelle restriksjoner og generelle kontroll- og sikkerhetstiltak må derfor ses i sammenheng.

PSTs vurdering av forslagene

I høringsnotatet skriver departementet at forslagene ikke har til hensikt å endre det generelle sikkerhets- eller kontrollnivået ved internatet, men at de i hovedsak vil etablere tydeligere rammer for de tiltak som allerede praktiseres i dag. Det er en vurdering vi støtter.

At formålet med forslagene er å tydeliggjøre regelverket for de internertes rettigheter og politiets rettigheter til å iverksette kontroll- og sikkerhetstiltak, er noe som PST fullt ut støtter.

I all hovedsak tiltrer vi forslagene til endringer i utlendingsloven § 107 og til ny forskrift om Politiets utlendingsinternat. Det er derfor en rekke av de foreslåtte bestemmelsene som vi ikke vil kommentere nærmere i vårt svar. Når det gjelder regelverket for behandling av opplysninger ved utlendingsinternatet, finner PST det ikke naturlig å kommentere disse.

PSTs merknader til enkelte av forslagene

1. Utl. § 107 fjerde ledd bokstav b - midlertidig fratakelse og forvaring av gjenstander

PST støtter forslaget om at det i § 107 fjerde ledd bokstav b inntas at politiet kan «midlertidig og rutinemessig frata og forvare utlendingens penger og andre gjenstander, herunder kommunikasjonsmidler.

Det er et vilkår at tiltaket er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, eller for å sikre iverksetting av vedtaket om utreiseplikt, samt at inngrepet er forholdsmessig.

PST forstår det slik at forslaget i realiteten er en kodifisering av dagens praksis. Det er imidlertid positivt at adgangen til å kunne gjøre dette *rutinemessig* blir tydeliggjort i regelverket.

Forslaget i utl. § 107 må sees i sammenheng med forslaget til utlendinginternatforskriften § 2-8 første ledd. Den oppgir at man ut fra hensynet til ro, orden eller sikkerhet kan fastsette generelle bestemmelser om hvilke gjenstander som tillates på internatet.

Tiltaket fratar ikke utlendingen rådigheten over egne eiendeler all den tid det er en midlertidig forvaring. Det vises her til forslaget til forskriftens § 2-8 som slår fast at utlendingen i utgangspunktet ha rett til å benytte egne penger og gjenstander under oppholdet med mindre de tas i forvaring. PST støtter forslaget.

Når det gjelder forhold særlig knyttet til kommunikasjonsmidler, vil PST kommentere dette nærmere under pkt. 4.

2. Utl. § 107 fjerde ledd bokstav f – ny bestemmelse om bevegelsesfrihet og rutinemessig innlåsing

PST støtter forslaget om at politiet gis hjemmel til å «fastsette alminnelige begrensninger i utlendingenes bevegelsesfrihet på internatets område, herunder rutiner for innlåsing av utlendingene om natten og i kortere tidsrom til fastsatte tider i døgnet».

Vi er enig i departementets vurdering om at det må være rettslig adgang til å praktisere rutinemessig innlåsing. Vi støtter derfor forslaget om tiltaket bør fremgå uttrykkelig av utl. § 107. Det samme gjelder forslaget til utlendingsinternatsinstruksen § 3-2 som vil supplere § 107 fjerde ledd bokstav f.

I den sammenheng støtter vi også at rammene for utlendingens bevegelsesfrihet skal fremgå direkte av forskriftens § 2-1.

3. Utlendingsinternatforskriftens § 2-5 - postsendinger

Vi er enig forslaget om at det kan benyttes teknisk utstyr (f.eks. gjennomlysing) til å kontrollere postsendinger uten at det må fattes vedtak, jf. § 2-5 annet ledd. Etter vår oppfatning vil dette kunne bidra til at f.eks. farlige gjenstander ikke kommer inn på utlendingsinternatet. Det samme vil gjelde for f.eks. pass og penger som ikke bør komme i den internertes hender.

4. Utlendingsinternatforskriftens § 2-9 – særlig om rådighet over elektroniske kommunikasjonsmidler

Det finnes i dag ingen særskilte bestemmelser som uttrykkelig regulerer utlendingens adgang til å benytte egne kommunikasjonsmidler på utlendingsinternatet. PST er kjent med at praksisen i dag er at de internerte ikke får benytte egne telefoner. Som et kompensierende tiltak får utlendingen i stedet benytte telefoner som internatet disponerer og hvor det gis ringetid. Utlendingen kan ved behov få tilgang til sin egen telefon, eksempelvis for å hente kontaktinfo.

Departementet foreslår at «*utlendingen har rett til å besitte og benytte egne elektroniske kommunikasjonsmidler under oppholdet, med mindre kommunikasjonsmiddelet tas i forvaring i tråd med utlendingsloven § 107 fjerde ledd bokstav b og denne forskriften.*

Slik PST forstår forslaget, innebærer § 2-9 at utlendingen som utgangspunkt har rett til å besitte og benytte egne elektroniske kommunikasjonsmidler med mindre det tas i forvaring i medhold av utl. § 107 fjerde ledd bokstav b. Som redegjort for under punkt 1, er det hensynet til ro, orden, sikkerhet eller for å sikre iverksettelse at politiet rutinemessig kan frata elektroniske kommunikasjonsmidler.

I høringsnotatet skriver departementet videre at kommunikasjonsmiddelets funksjoner vil ha betydning i forhold til om politiet rutinemessig vil kunne ta det i forvaring. Telefoner med funksjoner som kamera og internett-tilgang, såkalte smart-telefoner, vil etter departementets vurdering utgjøre en såpass stor risiko, herunder krenke internertes personvern, at de rutinemessig bør fratas de internerte. PST deler den vurderingen.

I høringsnotatets side 45 skriver departementet at rådigheten over helt enkle mobiltelefoner uten kamera og internetttilgang bør normalt kunne beholdes under oppholdet. I utgangspunktet har PST forståelse for denne vurderingen. Samtidig ser vi også store utfordringer ved en slik praksis. En reell utfordring, etter vår oppfatning, er at utlendinger som sitter på restriksjoner knyttet til kommunikasjonsmidler, vil kunne få tilgang til de enkle telefonene gjennom andre internerte og således omgå restriksjonene på den måten. For politiet vil det være krevende både å forhindre og avdekke at internerte som ikke skal ha ukontrollert tilgang til telefon, likevel har det gjennom å benytte andres private telefoner på avdelingen. Restriksjonene vil således kunne omgås med de risikoer det vil kunne innebære. Dersom internerte fritt skal kunne benytte enklere telefoner, herunder uregistrerte kontant-telefoner, er PST bekymret for at det kan svekke den generelle sikkerheten ved utlendingsinternatet.

Et eksempel på slik risiko vil være dersom en internert, som er besluttet utvist fra Norge, vil kunne greie å kommunisere med andre i sitt terrornettverk på utsiden uten at dette blir fanget opp på internatet. Et annet eksempel vil være at en person PST mener opererer på vegne av fremmed etterretning, vil kunne kontakte føringsoffiserer eller representanter for den fremmede staten. Et tredje eksempel er personer som ikke bidrar til å avklare sin identitet eller fremskaffe pass/identitetsdokumenter, vil kunne varsle personer på utsiden om at dokumenter skal fjernes/makuleres slik at politiet ikke får tilgang til dem.

Med henvisning til det ovennevnte, mener vi at politiet rutinemessig bør ha adgang til å frata internerte også enklere telefoner med grunnlag i utl. § 107 fjerde ledd bokstav b. Som kompensierende tiltak bør det i stedet, slik det er i dag, være en telefonordning som gir utlendingen adgang til å benytte internatets telefoner. Det vil da ivareta utlendingsens rettigheter til kommunikasjon samtidig som hensynet til orden og sikkerhet ivaretas.

5. Utlendingsinternatforskriftens § 3-4 – undersøkelse av person

I henhold til dagens utl. § 107 fjerde ledd bokstav a har politiet adgang til å undersøke utlendingens «person» når det er nødvendig for å opprettholde ro, orden eller sikkerhet, sikre iverksettelse av et vedtak, eller når det er grunn til å tro at utlendingen skjuler opplysninger om sin identitet mv.

Undersøkelser av kroppen og særlig kroppsvisitasjon, kan oppleves som integritetskrenkende. Tiltakene som politiet gjennomfører må derfor vurderes opp mot menneskerettighetene.

Departementet skriver at de ikke foreslår endringer i de materielle vilkårene for personundersøkelse. Derimot foreslår de nye bestemmelser i utlendingsinternatforskriften § 3-4 som presiserer hvordan undersøkelsene kan gjennomføres. Slik vi oppfatter det vil de foreslåtte forskriftsbestemmelsene i all hovedsak være en kodifisering av dagens praksis ved internatet. Vi støtter disse forslagene.

Departementet understreker at kroppsvisitasjon ikke kan foretas på rent rutinemessig grunnlag. Det er en vurdering som vi deler. Det er samtidig, etter vår oppfatning, viktig at terskelen for kroppsvisitasjon ikke settes for høyt. Ved første gangs innsettelse på internatet vil politiet ofte ha liten kunnskap om utlendingen og hvilken fare vedkommende f.eks. vil kunne utgjøre mot ro, orden og sikkerhet. Det er stor variasjon mellom de internerte og den generelle terskelen etter utl.§ 107 fjerde ledd bokstav a bør derfor ikke være for høy ved innsettelsen.

6. Utlendingsinternatforskriftens § 4-2 og § 4-4 – utelukkelse fra felleskap med andre og særlig sikret avdeling

I utlendingsinternatforskriften § 4-2 og § 4-4 foreslås det videreføring av dagens materielle vilkår for utelukkelse fra fellesskap med andre og for plassering på særlig sikret avdeling. Departementet foreslår imidlertid nye vilkår for beslutningsmyndighet og krav til vurderingsfrekvens. PST har ingen merknader til dette.

I § 4-3 siste ledd foreslår departementet en maksimumsgrense for hel utelukkelse for personer over 18 år. Den skal ikke overstige 15 dager med mindre særlige omstendigheter gjør det påkrevd eller utlendingen selv ønsker å sitte utelukket. Hel utelukkelse innebærer at utlendingen ikke har noe fellesskap med andre internerte i løpet av døgnet.

PST har i utgangspunktet forståelse for at departementet setter en slik maksgrense ettersom det er et inngripende tiltak. Vi tenker samtidig at 15 dager vil kunne sette politiet og internatet i noen krevende situasjoner. Slik vi ser det, vil forslaget innebære at personer som f.eks. er utagerende, voldelig, truende mv., vil måtte løslates fra internatet fordi maksimalgrensen er oversittet og det ikke er mulig å plassere personen tilbake til ordinær avdeling. Det vil kunne bli særlig problematisk i de tilfellene hvor unndragelsesfaren vurderes som svært høy.

Etter PSTs vurdering bør det derfor vurderes om antall dager bør settes høyere. Vi mener også at departementet bør utdype hva som vil omfattes av sikkerhetsventilen «særlige omstendigheter».

7. Utlendingsinternatforskriftens § 4-6 – plassering i sikkerhetscelle

Plassering på sikkerhetscelle er det aller mest inngripende tiltaket som kan brukes ved Politiets utlendingsinternat. Departementet foreslår nye materielle vilkår ved at det kun er når utlendingen utgjør «en alvorlig fare for egen eller andres sikkerhet» at tiltaket kan benyttes. Vi ser dette som en innstramming i forhold til dagens regelverk, men har ingen merknader til det.

I den foreslåtte § 4-6 tredje ledd står det at opphold på sikkerhetscelle ikke skal vare lengre enn strengt nødvendig. I høringsnotatet side 57 ber departementet om høringsinstansenes syn på om fristen for å treffe nytt vedtak bør være seks, åtte eller tolv timer. Vårt syn er at 12 timer fremstår som en mest hensiktsmessig frist. Etter vår oppfatning vil det ikke være et uforholdsmessig tidsintervall. Videre vil det være en rimelig frist å kunne overholde for de som skal saksbehandle og fatte vedtaket.

Beate Gangås